

تب کرونا و کمای ادامه‌دار بازار نفت

سردیر |

پس از کاهش شدید قیمت جهانی نفت طی سال‌های ۲۰۰۸ و سپس ۲۰۱۴، افت اخیر قیمت نفت را می‌توان سومین کاهش شدید قیمت نفت طی ۱۵ سال اخیر تلقی کرد. وضعیت کنونی بازار نفت از دو جهت دچار مشکل شده است، یکی موضوع انتشار کرونا و غیر قابل پیش‌بینی بودن زمان کنترل آن است که بر مصرف‌کننده‌ها و تولیدکننده‌ها اثر گذاشته و دیگری موضوع شکست توافق کاهش تولید در جلسه اخیر سران اوپک پلاس. علاوه بر دو مقوله ذکر شده چنانچه تولیدکنندگان نفت جهان به دنبال افزایش تولید، به منظور جبران‌سازی درآمد در قیمت‌های پایین باشند قطعاً نه تنها قیمت‌های آتی رشد چندانی نخواهند داشت بلکه کاهش قیمت نیز دور از ذهن نیست و با ادامه‌دار شدن وضعیت موجود به نظر می‌رسد تا پایان سال ۲۰۲۰ سایه اثرات کاهش تقاضای بالای ۲۰ میلیون بشکه بر بازار نفت سنگینی کند.

پس از سقوط قیمت نفت در سال ۲۰۱۴ بحث فریز نفتی مطرح شد که کشور روسیه در آن زمان آمادگی خود را برای کاهش تولید و حضور در برنامه موسوم به فرا اوپکی اعلام کرد که نتیجه این همکاری موجب افزایش قیمت نفت و گذر از مرز ۷۰ دلار در آن زمان شد. لیکن در سال جاری میلادی کشور روسیه در جلسه اخیر اوپک پلاس به بهانه انتشار کرونا و جایگزین شدن نفت شیل در بازار نفت به موضوع کاهش تولید که از طرف عربستان مطرح شده بوده جواب منفی داد و این مخالفت موجب شد تا نفتی که تا پیش از این جلسه به دلیل کاهش تقاضای کشور چین و موضوع کرونا در سطح ۴۰ دلاری قرار گرفته بود با سیگنال منفی جلسه اوپک پلاس به سطح ۲۰ دلاری سقوط کند. پس از پایان نشست اوپک و غیر اوپک، وزیر نفت کشورمان نیز جلسه مذکور را یکی از نشست‌های بد تاریخ اوپک نامید و بسیاری

از ناظران در جلسه از فضای سرد میان وزرای نفت عربستان و روسیه خبر دادند. در واقع نزاع بین روسیه و عربستان به نوعی جنگ قیمتی در بازار نفت را رقم زد که تبعات آن موجب شد تا قیمت طلای سیاه را با تهدید جدی‌تری مواجه کند.

کاهش قیمت نفت با توجه به اینکه عمده کشورهای خاورمیانه بودجه نفتی دارند موجب گند چرخیدن چرخ‌های اقتصاد آنان شده لیکن تاب‌آوری همه آنها یکسان نیست. کشور روسیه در مقایسه با سایر کشورهای صادرکننده نفت در موقعیت بهتری برای مقابله با قیمت پایین این محصول قرار دارد. از طرفی عربستان سعودی بودجه خود را با قیمت نفتی تنظیم کرده که تقریباً دو برابر قیمت نفت روسیه در بودجه آن است. پر واضح است که کشور عربستان در برابر فروپاشی قیمت نسبت به اقتصاد مقاوم‌تر روسیه ایمن نیست و ضرر بیشتری خواهد کرد. عربستان سعودی بودجه نفتی خود را با قیمت حدود ۸۰ دلار و روسیه حدود ۴۵ دلار تراز کرده‌اند. تحریم‌های بین‌المللی در سال‌های اخیر کشور روسیه را مجبور کرد تا وام‌گیری خارجی خود را کاهش دهد و در همین حین با سیاست‌های سختگیرانه مالی، هزینه‌های داخلی را به حداقل رساند. در نتیجه روسیه هم‌اکنون چهارمین مالک بزرگ ذخایر بین‌المللی دنیاست و پایین‌ترین سطح بدهی را دارد. بر این اساس می‌توان گفت حتی اگر قیمت نفت در سطح ۴۰ دلار در هر بشکه نوسان کند، دولت جدید پوتین هنوز هم فضای کافی برای تاب‌آوری در برابر قیمت‌های پایین نفت در سال جاری میلادی را دارد.

موضوع مهم در این قیمت‌های پایین نفت، کاهش شدید فعالیت تولید نفت‌های گران است. پس از کاهش شدید قیمت نفت در سال ۲۰۱۴ شرکت‌های بزرگ نفتی و گازی بین‌المللی شروع به بهینه کردن و چابک‌سازی خود کردند و به سرعت از هزینه‌های خود کاستند تا بتوانند با قیمت‌های

پایین، سودآور بمانند. لیکن تقاضای نفت طبق پیش‌بینی‌ها جلو نرفت و بازپرداخت وام‌ها و همچنین سود سهام سهامداران سخت‌تر شد. بر این اساس با این سطح قیمتی چنانچه ادامه پیدا کند بسیاری از شرکت‌ها با چالش‌های اساسی و حتی اعلام ورشکستگی مواجه خواهند شد.

در ادامه با توجه به حساسیت موضوع افت شدید تقاضای جهانی نفت و اوپک پلاسی که در جلسه قبل برای کاهش یک‌ونیم میلیون بشکه نتوانست توافقی حاصل کند حالا خود را برای کاهش ده میلیون بشکه‌ای آماده می‌کند. در این جلسه مقرر شد طی ۳ مرحله اعضای اوپک پلاس کاهش تولید داشته باشند به این شکل که بر اساس این توافق، ۲۰ کشور تصمیم گرفتند ۲۳ درصد از تولید خود را کاهش دهند. البته از یک طرف کشورهای ایران، ونزوئلا و لیبی از این توافق مستثنی شدند و از طرف دیگر این ارقام کاهش اوپک پلاس، به جز ارقامی است که سایر تولیدکنندگان نفتی همانند آمریکا، کانادا، برزیل، نروژ، مکزیک و... باید کاهش تولید دهند که پیش‌بینی می‌شود این کشورها در مجموع می‌بایست ۵ میلیون بشکه از تولید روزانه خود بکاهند.

متأسفانه حتی با وجود توافق اعضا و پایان جنگ نفتی بین عربستان و روسیه قیمت نفت نه تنها افزایش پیدا نکرد بلکه کاهش نیز یافت که نشان از شدت موضوع مهم‌تری دارد و آن موضوع افت تقاضا است که بسیار جدی‌تر از موضوع توافق کاهش تولید حتی ۱۰ میلیون بشکه‌ای اعضای اوپک پلاس و ۵ میلیون بشکه‌ای سایر تولیدکنندگان جهان است. شیوع کرونا و خانه‌نشینی بسی طولانی موجب تعطیلی بسیاری از صنایع انرژی‌بر شده است. از طرفی ماشین‌ها در گاراژ و هواپیماها از روی باند تکان نمی‌خورند و ظاهراً حتی این توافق نمی‌تواند حریف افت تقاضای بالای ۲۰ میلیون بشکه‌ای در روز شود. ■